

Psaní cizích slov a zkratk – cvičení

Kde se stala chyba?

(Pokud nevíte, hledejte ve Slovníku spisovné češtiny či ve Slovníku cizích slov.)

1. Ačkoliv byla protěžována svým milencem Gedeonovem, ředitelem Carského divadla, dlouho se nemohla prosadit.
2. Vytáhl permanentku za 5 eur, která svými dvěma již proštípnutými dírkami mrkla na kontrolora.
3. Víceprezident Spojených států už byl na palubě, kde se ho s jeho zřejmým souhlasem ujala brunetka Krista.
4. Následoval výbuch spontánního smíchu, který uvedl Billovo postavení na pravou míru.
5. V zimě trávy vytvářejí bizardní tvary, zejména když se obalí jinovatkou nebo je ozdobí sněhová čepice.
6. Neomarxista či extrémista, ať už pravicového či levicového zaměření, by řekl: „Revoluce je mrtva, ať žije revoluce!“
7. Budu muset snížit své nároky na standart a brát si čisté ponožky a spodky jen každý druhý den.
8. Čím krizověji postupovala dysharmonie jeho manželství, tím naléhavěji potřeboval přítele, který by ho vyslechl.
9. Pokusil jsem se získat statut imigranta, ale pak jsem se vrátil.
10. Svědčí o tom i lobbying, který u českých politických špiček vyvíjí výrobce stíhaček Gripen, švédská firma SAAB.
11. Jednou či dvakrát se rozhodl nechat stranou mýtické, legendární a fantastické náměty a napsal konvenční povídku pro dospělé z moderního prostředí.
12. Dodal, že policie zatím ani neprověřila důkazy o tom, že v podniku byly těsně před konkursem antidatovány smlouvy a účetní dokumenty.
13. Do výzkumných prací zapojí univerzita i studenty, doktoranty i další vědecké aspiranty do 35 let.
14. V nejjednodušší podobě je graffiti dvouvrstvá omítka s kontrastním vybarvením vrstev.
15. Místní zvláštností je léčebná kúra v horkém písku a protirevmatickými účinky.
16. Na koních se v rámci takzvané hypoterapie mohou projet také lidé, kteří mají nejrůznější zdravotní problémy.

Co znamenají následující zkratky a značky? (Hledejte ve Slovníku spisovné češtiny.)

bto, cd (≠ CD), cfr., d. c. a. f., Dg., etc., FS, ft, l. c., N.B., o. c., PhMr., roz., t. m., v z.

Čárka v souvětí

A) Souřadné souvětí

1. Vztah slučovací

- Bez čárky: **a, i, ani, nebo, či**
- Toho roku byla náramná zima a napadlo mnoho sněhu. Babička podělila děti jablky nebo jim nabídla koláče.
- Píšeme čárku: **potom, pak, napřed, nakonec, konečně, dále, také, ještě, mimoto, kromě toho, rovněž, hned – hned, tu – tu, jednak – jednak, at’ – at’, i – i, ani – ani**
- Pot mi tekl z čela do očí, štípal, také záda se mi lepila. Nebyl jsem si jistý svými znalostmi, kromě toho jsem se na den přijímacího pohovoru moc nevyspal.

2. Vztah odporovací

- **ale, však, avšak, naopak, jenže, a přece, a přesto, sice – ale, ne tak – jako spíše**
Tento lék nechutná dobře, ale pacientovi pomáhá. Je sice už polovina dubna, avšak ráno stále mrzne. Přišel po začátku představení, viděl však všechno podstatné. Schylovalo se k bouřce, na cestu se přesto vydali.
- **a**: Celý den pršelo, a (avšak) Petrovi déšť prý nevadil. Přijel, a (ale) se mnou se nepřivítal.

3. Vztah stupňovací

- **ba, dokonce, navíc, až, hlavně, (a) ještě, nebo i, nebo dokonce, nejen – ale i**
Netoužil po tom, ba naplňovalo ho to odporem. Cestu jsme našli rychle, navíc jsme se nikoho nemuseli ptát. Vyhráli jsme hlavní cenu, a ještě jsme se dobře pobavili.
- **a, i**: Celý film se mi líbil, i (dokonce) hudba byla vynikající.

4. Vztah vylučovací

- **nebo, anebo, buď – nebo**
Budeš se chovat slušně, nebo tě vyhodím. Buď s sebou neměli deštník, anebo vůbec nepršelo.

5. Vztah důsledkový

- **(a) tak, (a) tedy, (a) proto, (a) tudíž, (a) tím**
Rádi cestujeme, a proto letos pojedeme na poznávací zájezd k moři. Filmový festival v Karlových Varech se nám loni velmi líbil, letos tam tedy pojedeme znovu. Prodavačka mi nechtěla uznat reklamaci, a tak jsem si nechala zavolat vedoucího prodejny.
(ALE: Na začátku jsem si sundal boty a tak (tzn. bez bot) jsem došel do cíle. Pletla čepice a šály a tím (tzn. tímto způsobem) si vydělávala.)

6. Vztah příčinný

- **neboť, vždyť, totiž**
Dneska je jeho šťastný den, vždyť vyhrál důležitou sázku. Ujel mu vlak, přišel totiž o pět minut později.

B) Podřadné souvětí – vedlejší věty**1. Vedlejší věta podmětná**

Je nutné, abys tem šel. Kdo se bojí, nesmí do lesa. Mrzí mne, co se stalo.

2. Vedlejší věta přísudková

Obloha byla, jako by ji vymetl.

3. Vedlejší věta přívlastková

Znám situace, ve kterých je potřeba jednat rychle. Po letech se sešli ve škole, do níž chodili zpočátku neradi, ale která jim přirostla k srdci.

4. Vedlejší věta předmětná

Řekni mi, co čteš, a já ti povím, jaký jsi. Nevím už, kdo mi to říkal.

5. Vedlejší věta příslovečná**a) místní:**

Šel, kam ho nohy nesly. Běž o půlnoci tam, kde rozkvetne černá divizna.

b) časová:

Jakmile dokončím úkol, odevzdám vám ho. Když koncert skončil, sálem zazněly mohutné ovace.

c) způsobová: Spí, jako by ho do vody hodil. Byl tak soustředěn, že si ho ani nevšiml.**d) účelová:** Promluvila si s ním, aby bylo mezi nimi jasno.**e) příčinná:** Družstvo prohrálo, protože nebylo dobře připraveno.**f) podmínková:** Pokud by vám něco nebylo jasné, ihned se ptejte. Všimneš- li si chyby, upozorni na ni ostatní.**g) přípustková:** Ačkoli jsme již na problémy upozorňovali, nebyly odstraněny.**6. Vedlejší věta doplňková**

Viděl jsem tatínka, jak se vracel z práce unaven.

Poznámky

- Neříkej mi, že když jsem ti volal, stále jsi byla ve škole. Salát ani neochutnali, protože než se vzpamatovali, zůstala po něm jen prázdná mísa.
- Pustil se do stavění stanu, hned jak jsme dorazili do kempu. Problémy nastanou, teprve až začne pršet.
- Lépe (,) kdybys už víckrát nevolal. Možná (,) že se už do Tater nikdy nepodíváme.
 Dobře (,) že už máme všechno hotové.

Doplňte čárky:

Navrhl na večeri abychom šli až po divadle. Dávala mi najevo se mnou že se na téma dámské móda nechce bavit.

Přítomnost či nepřítomnost čárky je dána nejenom spojovacím výrazem, ale především vztahem mezi větami!

Řekl, že zapomněl přijít **a že** ho to velmi mrzí.

Řekl, že zapomněl přijít, přestože si to zapsal, **a že** ho to velmi mrzí.

Nevím, zda přišel **a jestli** si vzal přezůvky.

Nevím, zda přišel, když to tolik sliboval, **a jestli** si vzal přezůvky.

Přítomnost či nepřítomnost čárky může odlišit význam souvětí!

Jiří řekl bratrovi, aby zbytečně napanikařil a vydal se hledat pomoc.

Jiří řekl bratrovi, aby zbytečně napanikařil, a vydal se hledat pomoc.

Měli bychom dát velkým umělcům najevo, že si jich vážíme už za jejich života.

Měli bychom dát velkým umělcům najevo, že si jich vážíme, už za jejich života.

Devětadvacetiletý M. M. nesnesl urážku od kapitána, který ho vyzval, aby šel sníst několik banánů a vrátil se s automatickou puškou.

Devětadvacetiletý M. M. nesnesl urážku od kapitána, který ho vyzval, aby šel sníst několik banánů, a vrátil se s automatickou puškou. (dvojznačné)

Doplňte čárky:

Hluboce se před králem poklonili a tak sklonění začali ustupovat. Nic o té novině nevěděl a tak se tvářil poněkud rozpačitě. Každý účastník získává zpětnou vazbu o významu svých dovedností a návyků a tím je posiluje. Těsně minul sloupek branky pak chvíli kličkoval po silnici od příkopu a nakonec v jednom z nich skončil. Vytáhla boty ze skříně otřela z nich prach a dokonce je pak i vyčistila. Nic neví a tedy nic neprozradí. Nebylo to nic vážného a přece se o ni tolik bál. Šla jsem vesele po ulici a moje dobrá nálada mě brzy přešla. Mluví a neví o čem. Nikdo neví na čí straně hrajete ani kdo vyhrál. Nevím to a ani mě to nezajímá. Ať si říká kdo chce co chce mně je to jedno. Snad abys o tom nikde nemluvil. Podrobila syna křížovému výslechu co a jak.

Doplňte čárky (složitě souvětí):

Řekli jsme dětem že na večeri doma nebudeme protože se chceme vracet až večer za chládku.

Nebavíme se o tom jaké jsem měla úžasné možnosti provdat se jak jsem jich nevyužila a jak jsem smutně dopadla ale bavíme se o Karolíně. Pan Karas začal shrabovat kaluž jako by ještě mohl nápoj zachránit a když bříškem dlaně zavadil o střešinu až ucítil bodnutí jak jehlou ustal ve svém počínání vzpřimil se.

Filmový herec si musí počínat tak aby v divákovi vzniknul dojem že se nedívá na záměrně režírovanou hru ale že pohlíží na nějakou tajnou skulinou do skutečného světa kde postavy příběhu tvoří a jednají tak jako by byly samy mezi sebou.

Na jedné slavnosti se mu tuze zalíbila jedna urozená paní začal se jí dvořit a obletoval ji tak dlouho až si toho všimla jeho manželka a začala na něj tak žárlit že nemohl udělat ani krok aby se to nedozvěděla.

A tu Petr jemuž už bylo všechno jedno neboť tato situace se zhoršit nedala přeskočil hlavu svého tchána který mu seděl v cestě a uchopiv Černohorce za límec a spodek gatí zdvihl ho do výše svého vzpažení jež bylo nemalé a než se Černohorec mohl probrat z překvapení a uvědomit si co se s ním děje vyhodil ho jako hadrového panáka ven.

Přímá řeč

1. Uvozovací věta je před přímou řečí

Vešla do místnosti a zeptala se: „Kdo dnes chybí?“ Dostalo se jí odpovědi: „Nikdo.“

2. Uvozovací věta za přímou řečí

„Nemusíš se o mne bát,“ rozloučila se před odchodem.

„Nesahej na ta kamna!“ vykřikla matka.

„V kolik hodin přijdete?“ tázali se.

3. Uvozovací věta je vložena mezi přímou řeč

„Tady je tak krásně,“ pochvaloval si bratr, „sem budeme jezdit častěji.“

4. Setkají-li se dvě přímé řeči

„Co Ti na to řekl?“ „Nic.“

Citace bez uvozovací věty a dvojtečky

- Můj děd říkával, že „konec všechno napraví“. (Říkával: „Konec všechno napraví.“)
- Rozčiloval se a vykřikoval, že „cestovatel v Grónsku nikdy nebyl“, ale že pouze „plácá nesmysl za nesmyslem“.
(Vykřikoval: „Nikdy v Grónsku nebyl! Vždyť pouze plácá nesmysl za nesmyslem!“)
- Masaryk často zdůrazňoval, že „demokracie je názor na život“, že je uskutečnitelná jen tam, „kde si lidé navzájem důvěřují a poctivě hledají pravdu“.
- Dáme si čaj z benediktu lékařského, neboť „kdo ho užije v odvaru, vzplane láskou. Když se člověku rozlije po celém těle, nabude znovu tělesných sil.“(.)